

Léčba chřipky a nemocí z nachlazení

MUDr. Pavel Kostiuk, CSc.
Edukafarm, Praha

Nejběžnějšími infekcemi zimního období jsou virová respirační onemocnění - chřipka a nemoci z nachlazení. Řada příznaků těchto chorob je společná a zvláště v počátku je někdy obtížné oba typy chorob od sebe odlišit. V léčbě se používají především léčivé látky ovlivňující jednotlivé symptomy onemocnění.

Literatura u autora

Chřipka

Chřipka představuje akutní infekční onemocnění, zapříčiněné virem, který způsobuje každoroční sezónní epidemie. Původce chřipky Myxovirus influenzae patří do virového kmene Orthomyxoviridae. Chřipkové viry, především typu A, jsou charakterizovány velkou antigenní variabilitou. Klinicky se chřipka projevuje jako akutní onemocnění s krátkou inkubací několika hodin až tří dnů, k typickým příznakům patří vysoká teplota nad 39 °C, zimnice, třesavka, bolest hlavy, svalů a kloubů, suchý dráždivý kašel a pocit vyčerpání. U pacientů všech věkových skupin mohou na chřipku navázat závažné komplikace, např. bronchitida, pneumonie, otitida, myokarditida.

Nemoci z nachlazení

Od chřipky je třeba odlišovat skupinu viróz, označovaných jako chřipkovitá onemocnění či nemoci z nachlazení. K jejich příznakům patří faryngitida, rýma, kašel, febrilie, charakteristický je sezónní výskyt (pro chřipku je typický výskyt epidemický). Pokud jde o patogenní agens, existuje přes 200 antigenně odlišných virů odpovědných za tato onemocnění, např. rinoviry, adenoviry, coronaviry, RS viry, parainfluenza viry.

Zásady terapie

Přes intenzivní farmakologický výzkum v oblasti antivirotek zůstává i v současné době základní terapií nachlazení a chřipky symptomatická léčba. Léčiva je třeba volit s ohledem na výskyt příznaků u konkrétního pacienta. Tato onemocnění se obvykle projevují několika symptomy současně, proto je výhodné u těchto nemocných použít kombinované přípravky. Výsledkem je lepší compliance a rychlejší ústup příznaků. V kombinovaných přípravcích jsou, podle jejich zaměření, obsaženy např. látky ze skupiny analgetik-antipyretik a dekonjestiv, antiseptik, expektorancií, antitusik a další.

Léčivé látky užívané v symptomatické léčbě

Horečka: analgetika-antipyretika

Z této skupiny se u zmíněných onemocnění používá kyselina acetylsalicylová, nesteroidní antirevmatika (např. ibuprofen) a paracetamol. Inhibice cyklooxygenázy (COX) nemá u paracetamolu tak zásadní význam jako u kyseliny acetylsalicylové a nesteroidních antirevmatik (NSA), a proto není jeho působení spojeno ani s nežádoucími gastrointestinálními účinky, jako je tomu u salicylátů a NSA. Mechanismem účinku paracetamolu je ovlivnění metabolismu prostanoidů, které zprostředkovávají rozvoj horečky a bolesti. Účinek paracetamolu se objevuje za 1 - 2 hodiny po dosažení maximální plazmatické koncentrace a trvá po dobu 3 až 6 hodin.

Akutní rýma: dekonjestanty, antihistaminika

Na počátku akutní rýmy bývá suché stadium s pálením v nose a nosohltanu, po 12 až 24 hodinách se obvykle rozvine katarální stadium s vodnatou či hlenovitou sekrecí. V exsudativním stadiu používáme přípravky s dekonjestanty, např. fenylefrin, sympatomimetikem, které vede k oplasknutí zduřelých sliznic v nose, a tím pomáhá ulehčit dýchání. V některých přípravcích je obsaženo i antihistaminikum promethazin se sedativním, antiemetickým a anticholinergním účinkem.

Akutní faryngitida: lokální antiseptika

Při akutním zánětu nosohltanu bývá přítomno pálení a bolesti v krku a mírné zduření lymfatických uzlin. U těchto stavů se obvykle podávají přípravky s obsahem lokálních antibiotik, jako je fusafungin, který má i protizánětlivý účinek. K dalším osvědčeným lokálně působícím látkám patří antibakteriální léčivo benzalkonium chlorid a anestetikum s antibakteriálním účinkem hexylresorcinol.

Akutní laryngitida a tracheitida: antitusika, mukolytika/expektorancia, demulcenty

Akutní laryngitida a tracheitida obvykle bývají virového původu, bakteriální infekce je většinou drobná. Uplatňují se i fyzikální a chemické vlivy (chlad, prach, dráždivé výpary aj.) a přepětí hlasu, zejména u hlasových profesionálů. Léčba většinou nevyžaduje celkové podání antibiotik, doporučují se antitusika (při suchém dráždivém kašli) nebo mukolytika/expektorancia (při vlhkém, produktivním kašli). Z antitusik je osvědčený např. dextromethorfan, který se vyznačuje rychle nastupujícím a dlouhodobým účinkem, vyvolaným tlumením centra pro kašel. Guaifenesin je expektorans, snižuje viskozitu vazkého hlenu, zvyšuje jeho sekreci, a tím usnadňuje odkašlávání. Další skupinou užívaných látek při dráždivém kašli jsou demulcenty – protidráždivé látky, které přinášejí úlevu od dráždivého kašle, např. sirupus communis a tekutý hydrolysovaný škrob (amylum hydrolysatum liquidum).

Podpora imunity: kyselina askorbová

Protože v počátečních stádiích chřipky a nemocí z nachlazení mívají pacienti nedostatečnou hladinu kyseliny askorbové, bývá častou součástí kombinovaných přípravků proti chřipce a nachlazení vitamin C, který podporuje adekvátní funkci imunitního systému.

Závěr

K symptomatické léčbě chřipky a nemocí z nachlazení se používá řada léčivých látek, ovlivňujících jednotlivé příznaky. Vzhledem k proměnlivosti klinického obrazu, kdy se některé z příznaků dostávají do popředí a jiné ustupují, a vzhledem k individuálně odlišnému průběhu onemocnění, nabízejí někteří výrobci řadu kombinovaných preparátů s různým složením, z níž lze individuálně vybrat na základě převládajících příznaků vhodný přípravek.